

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1942 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till torrläggning av vattensjuk mark inom Breareds m. fl. socknar av Hallands län.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 13 februari 1942 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 53, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att för avbetalning å den på fastigheten ¹³/₇₂ mantal Espered 1² belöpande andelen av ett till torrläggning av vattensjuk mark inom Breareds m. fl. socknar av Hallands län den 14 maj 1926 beviljat lån från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 1 280 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån ej därför redogöres nedan, hänvisa till statsrådsprotokollet.

Den 14 maj 1926 beviljade Kungl. Maj:t till torrläggning av vattensjuk mark tillhörig Skärkered, Espered, Hjalmsryd, Prästgården, Breared och Bole i Breareds socken, Hertered i Enslövs socken samt Skärkered i Snöstorps socken av Hallands län dels statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget med 4 590 kronor, dels ock lån från odlingslånefonden med 13 780 kronor, varjämte Kungl. Maj:t fastställde för företaget upprättad arbetsplan.

Länsstyrelsen i Hallands län fastställde genom utslag den 17 mars 1928 fördelningen å vederbörande fastigheter av förenämnda lån och ålade därvid Axel Fransson såsom ägare av ¹³/₇₂ mantal Espered 1² att årligen för vart och ett av åren 1933—1957 erlægga 215 kronor 37 öre samt för år 1958 195 kronor 92 öre.

Genom beslut den 30 mars 1935 fann Kungl. Maj:t på därom av lantbruksstyrelsen gjord hemställan en av Axel Fransson gjord, den 21 augusti 1934 dagtecknad framställning om nedskrivning av den del av lånet, som belöpte å fastigheten Espered 1², icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en den 10 maj 1939 dagtecknad skrift har Fransson nu hemställt, att ifrågakvarande låneandel måtte helt avskrivas.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av länsstyrelsen i Hallands län, som
Bihang till riksdagens protokoll 1942. 10 saml. Nr 11—12.

tillika överlämnat yttrande av statens lantbruksingenjör A. Welin-Berger, lantbruksstyrelsen och statskontoret.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat, att företaget, som avser nygrävning av Lillån och dess tillopp genom och från ägor till förut angivna fastigheter, omfattar en areal av 40,52 hektar, varav 10,65 hektar utgöra mark till fastigheten Espered 1², att vid arbetsplanens fastställelse båtnaden beräknades till 20 909 kronor 68 öre och kostnaderna för arbetet till 18 425 kronor 75 öre, att företaget är slutfört samt att arbetet godkänts av lantbruksstyrelsen den 19 juli 1926.

Kostnaderna för företaget visade sig sedermera uppgå till ett väsentligt lägre belopp än det beräknade.

I sin nu förevarande ansökning har Fransson anfört bland annat, att han icke haft någon båtnad av de verkställda torrlägningsarbetena. Den mark, som för hans del utvunnits genom företaget, hade nämligen visat sig omöjlig att odla, då största delen av marken vid normalt vattenstånd icke låge högre än 50—60 cm över vattenytan. Vid stark nederbörd stode vattnet ofta ända till en meter över markytan. Rörande sina personliga och ekonomiska förhållanden har Fransson uppgivit, att han vore gift och hade nio barn, därav sju minderåriga, samt att hans till 10 400 kronor taxerade fastighet vore inteknad för 10 000 kronor, vartill komme skulden för avdikningslånet. Med hänsyn till angivna omständigheter vore det omöjligt för honom att fortsätta med avbetalningen å avdikningslånet.

Länsstyrelsen har, under framhållande att Fransson hittills fullgjort sina amorteringar å ifrågakvarande lån, tillstyrkt största möjliga nedsättning av lånet.

Lantbruksingenjören Welin-Berger, som å platsen verkställt vissa undersökningar, har tillstyrkt en nedskrivning med minst 60 procent av den å Franssons fastighet belöpande delen av odlingslånet. Såsom skäl härför har Welin-Berger särskilt anfört de försämrade möjligheterna för ifrågakvarande markområdets utnyttjande samt den omständigheten att Fransson utan att vara sökande till ifrågakvarande företag tvingats till betydande kostnader för ett arbete, som för hans del huvudsakligen måste anses misslyckat.

Lantbruksstyrelsen har i sitt remissutlåtande i förevarande ärende till en början framhållit, att den av styrelsen tidigare lämnade uppgiften om överskottet å statsunderstödet sedermera visat sig vara oriktig. Skillnaden mellan den beräknade och den verkliga kostnaden utgjorde rätteligen (18 425: 75 — 14 480: 36 =) 3 945 kronor 39 öre eller i avrundat tal 3 940 kronor i stället för 3 890 kronor. Det mellan intressenterna fördelade överskottet å statsunderstödet hade sålunda i verkligheten uppgått till (3 940 — 100 =) 3 840 kronor. Vidare har styrelsen yttrat bland annat följande.

Det av lantbruksingenjören Welin-Berger uppskattade värdet av båtnaden å ifrågakvarande Fransson tillhöriga mark, 2 692 kronor 28 öre, understiger dels med 2 208 kronor 75 öre den ursprungligen beräknade båtnaden och dels

med 701 kronor 83 öre fastighetens till 3 394 kronor 11 öre uppgående andel i företagens kostnader.

Med hänsyn till vad genom den nu föreliggande ytterligare utredningen blivit upplyst finner lantbruksstyrelsen för sin del någon lindring böra beredas Fransson i hans ifrågavarande återbetalningsskyldighet. Detta synes lämpligast böra ske genom viss nedskrivning av den å Franssons fastighet kvartående kapitalskulden å lånet. Lantbruksstyrelsen finner härvid skäligt, att skuldbeloppet nedskrives med så stor del därav som motsvarar den inträdda båtnadsminskningen, 2 208 kronor 75 öre, eller i runt tal 2 200 kronor, sedan detta belopp minskats med Franssons andel av det å statsunderstödet uppkomna överskottet, vilken andel utgör i runt tal 920 kronor. I enlighet härmed skulle det belopp, varmed Franssons låneskuld synes böra nedskrivas, uppgå till $(2\ 200 - 920 =) 1\ 280$ kronor. För nedskrivningen torde statens avdikningslånefond böra tillföras ett motsvarande belopp från statens avdikningsanslag.

Enligt vad från statskontoret inhämtats uppgår Franssons kapitalskuld efter erläggande av senast utdebiterad annuitet till 2 692 kronor 60 öre. Efter nedskrivning med förut föreslaget belopp, 1 280 kronor, skulle sagda kapitalskuld minskas till $(2\ 692: 60 - 1\ 280 =) 1\ 412$ kronor 60 öre.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot bifall till framställningen på sätt lantbruksstyrelsen ifrågasatt.

Föredraganden, statsrådet Domö, har i ärendet anfört följande:

»Av nu föreliggande utredning i ärendet torde framgå, att båtnaden av ifrågavarande torrlägningsföretag för den Axel Fransson tillhöriga fastigheten $13\frac{1}{72}$ mantal Espered 1² kommit att avsevärt understiga den beräknade på grund av att marksättningar inträffat, vilka icke förutsetts vid företagens igångsättande. En av vederbörande lantbruksingenjör i maj 1941 verkställd värdering av företaget utvisar sålunda ett båtnadsvärde, vilket är nära 50 procent lägre än den ursprungligen beräknade båtnaden samt dessutom icke obetydligt lägre än ifrågavarande fastighets andel i torrlägningskostnaderna. Med hänsyn såväl härtill som till vad i ärendet upplysts i fråga om Franssons ekonomiska ställning finner jag billighetskäl tala för att ytterligare statsunderstöd beviljas för åstadkommande av en avbetalning av lånet från odlingslånefonden. I fråga om statsunderstödet storlek ansluter jag mig till lantbruksstyrelsens förslag. Jag förordar alltså, att för ändamålet må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 1 280 kronor. Härtill synes riksdagens medgivande böra inhämtas. Bidragsbeloppet bör av lantbruksstyrelsen ställas till statskontorets förfogande för att såsom avbetalning å den på Franssons fastighet belöpande andelen av ifrågavarande lån tillgodoföras avdikningslånefonden. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.»

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet vill utskottet icke motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts framställning, innebärande att för avbetalning

Utskottet.

å den på Axel Franssons fastighet Espered 1² belöpande andelen av ett till torrläggning av vattensjuk mark inom Breareds m. fl. socknar av Hallands län beviljat lån från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 1 280 kronor. Utskottet har emellertid uppmärksammat, att i arbetsplanen för ifrågavarande företag båtnaden för nämnda fastighet beräknats till ett avsevärt högre belopp än som sedermera visat sig kunna uppnås. Med anledning härav vill utskottet framhålla angelägenheten av att de undersökningar och beräkningar, som läggas till grund för företag av ifrågavarande art, utföras på ett i möjligaste mån tillförlitligt och betryggande sätt.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 mars 1942.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Jacob Hansson, Mannerskantz, von Stockenström* och *Svedberg* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Gustafson i Vimmerby, Mäler, Carlström, Jacobson, Jonsson i Fjäle* och *Larsson i Karlstad*.
